Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 225. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 22-го ЛИСТОПАДА 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 22, 1955. No. 225. VOL. LXII.

ДЕМОКРАТИЧНІ ЛІДЕРИ ПОСИЛЮЮТЬ ПЕРЕДВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

Шикаґо, Ілл. — Демократичний кандидат на президента ЗДА Адлей Е. Стівенсон був головним промовцем на зборах Крайового Демократичного Комітету в Шикаґо і в своїй промові гостро критикував республіканський уряд за його закордонну і внутрішню політику. Крім Стівенсона промовляли ще й два інші майбутні демократичні кандидати сенатор Естес Кіфовер та губернатор стейту Ню Йорк Аверелл Гарриман, і всі вони заявили віру в певну перемогу демократів в найближчих виборах 1956 року. Стівенсон вже оголосив свою кандидатуру на президента, Кіфовер обіцяє це зробити в половині грудня, а Гарримана висувають на кандидата впливові демократи з Ню Йорку, хоч він сам ще не заявився в цій справі. Демократи закидали Стівенсонові, що він під час попередніх виборів заслагідно виступав проти республіканців, тому теперішня його промова мала показати, що він вміє і „гостро вдаряти", якщо цього треба. В закордонній політиці, казав Стівенсон, грізніше положення як було від часів Кореї, та ми принаймні навчилися розуміти, що миру і безпеки не можна осягнути просьбою, гаслами, ані погрозами про гарячу і холодну війну. Ми навчилися, продовжував Стівенсон, що закордонної політики не можна вести, коли одне око звернене на бюджет, а друге на групи в республіканській партії, бо миру в світі не можна купити за дешеву ціну. Стівенсон критикував і внутрішню політику Айзенгаверового уряду, твердячи, що цей уряд дбає про добробут великих підприємців і трактує американських громадян не як своїх партнерів, тільки як своїх клієнтів. Сенатор Кіфовер твердив, що республіканський уряд змагає до ліквідації дрібних фармерів. Кіфовер був вліті в СССР і бачив, що американські дипломати закордоном мають злі інструкції або не мають жадних інструкцій. Губернатор Гарриман говорив про ті самі пункти, які порушували попередні промовці. Він сказав, що республіканські помилки і позитивна демократична програма вможливлять демократичну перемогу під час виборів в 1956 році. Гарриман говорив на кінці триденних нарад і пізніше ще відбув пресову конференцію, на якій атакував Стівенсона за те, що він, нібито надто „поміркованo" критикував республіканців. „Немає такого слова як „поміркованість" або „золота середина" в демократичному словнику, „казав Гарриман. Яка поміркованість може бути, казав Гарриман у фармерській політиці, яка поміркованість може бути в тому, що знову починається холодна війна? Республіканський уряд веде таку політику, що поважне число фармерів із своїми родинами мусять втікати з фарм. Не може бути поміркованости і в закордонній політиці після повної невдачі Женевської конференції. Гарриман не заявив, чи буде кандидувати на президента, тільки сказав на демократичних зборах, що він тепер не є „активним" кандидатом на президента, підкреслюючи, що слова „активний" треба взяти в наводові знаки. „Це не є номінаційна конвенція, казав Гарриман, ще нікого не займенували на кандидата на президента. В найближчих місяцях ще буде багато дискусії про кандидатів і виборчі гасла". Бувший президент Геррі С. Труман сказав, що, на його думку, промова Стівенсона була „найкраща", яку він досі чув від цього промовця. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті сказав про промову Стівенсона, що той кандидат на президента мусів щось людям сказати на прийнятті, на яке вступ коштував 100 долярів.

Президент урядує
БЕРЕ УЧАСТЬ В НАРАДАХ КРАЙОВОЇ РАДИ БЕЗПЕКИ І СВОГО КАБІНЕТУ

Ґеттисбурґ, Па. — В неділю, 20-го листопада президент Айзенгавер відпочивав на своїй фармі і не міг бути присутній на Богослужбі в Ґеттисбурґу. Президент гостив у себе команданта збройних сил НАТО генерала Альфреда М. Ґрунтера. Але перед Президентом стоять два працьовиті дні, бо він скликав до табору Дейвід в горах Кетоктін своїх дорадників і співробітників, де в понеділок, 21-го листопада, має відбутися засідання Крайової Ради Безпеки, а у вівторок 22-го листопада засідання президентового кабінету. Це будуть перші засідання цих установ, в яких Айзенгавер братиме участь від часу, коли виїхав з Вашинґтону на вакації в дні 14 серпня цього року. Президент має виїхати з Ґеттисбурґу до табору Дейвід автом, а деякі учасники засідань мають летіти з Вашинґтону на гелікоптерах. Президент і багато учасників ночуватимуть з понеділка на вівторок в таборі Дейвід. На зборах Крайової Ради Безпеки будуть присутні, крім Президента і віце-президента: державний секретар Джан Фостер Доллес, секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, директор Уряду Оборонної Мобілізації Артур С. Флемінґ, секретар скарбу — Дж. М. Гомфрі, генеральний прокуратор Герберт Бравнелл, директор бюджету — Ровленд Р. Гюз, голова Комісії Атомової Енерґії Луїс Л. Стравс та голова Інформаційної Аґенції ЗДА — Теодор С. Стрейберт, а також високі урядовці й представники військовости.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕГЛЯДАЄ РАПОРТ ДОЛЛЕСА ПРО ЖЕНЕВСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Президент Айзенгавер конферує в Ґеттисбурґу з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом, обговорюючи остаточну редакцію звіту Доллеса, виголошеного до американського народу в п'ятницю мин. тижня.

НЕВДАЧА ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ НЕ ВИКЛИКУЄ НЕБЕЗПЕКИ ВІЙНИ — ЗАЯВИВ ДОЛЛЕС

Вашинґтон. — На останній Женевській конференції було легко дійти з большевиками до якогось порозуміння, але воно було б тільки уявне, а не дійсне, і тому три західні держави рішили не викликати такої омани та радше закінчити конференцію без ніякого порозуміння — заявив державний секретар Доллес у великій промові, яку виголосив через сітку „американських радіостацій в п'ятницю 18 ц. м. Він поставив на вступі своєї промови 5 запитів: 1) чи „дух Женеви" помер? 2) чи зріс риск війни? 3) чи відновиться холодна війна? 4) чи ЗДА мають зревідувати плян своєї оборони та взаємних оборонних пактів? і 5) чи Женевська конференція закінчила взагалі будь-які дальші переговори з Совєтами? Поки Доллес відповів на ті власні запити, він пригадав історію липневої Женевської конференції „на вершинах" та подав короткий нарис останньої Женевської конференції. Він підкреслив ствердження на цій конференції, що СССР відкидають об'єднання Німеччини навіть на той випадок, якби Західня Німеччина виступила з НАТО, бо для СССР найважнішою річчю є зберегти східньо-німецький режим та свої впливи на інших сателітів. Західні ж держави, говорив Доллес, вважають, що вони не мають дбати про інтерес своєї актуальної урядової політики, а про справедливість і добро народів, про які йде мова на конференції. У справі роззброєння Совєти не хочуть погодитись на систему контролі, а в справі затіснення контактів між Сходом і Заходом вони противляться свобідній виміні ідей. Тому й конференція мусіла скінчитись невдачею. Все ж Доллес, відповідаючи на зазначені вгорі питання, ствердив, що дух Женеви постільки ще „не вмер", бо Совєти очевидячки хочуть зберігати надалі „бодай вигляд якоїсь співпраці", дармащо „вони ще не готові створити передумови для пакту безпеки". Доллес заперечив, наче б невдача Женевської конференції збільшила небезпеку війни. Зате він признав, що настала небезпека віднови холодної війни, але висловив надію, що вона не матиме давніх познак ворожости. Військова політика Америки залишається ненарушною, бо ЗДА вже тричі в своїй історії зробили сумний досвід, що одностороннє роззброєння є поганою ґарантією миру і не можуть здатись на словесні заяви Совєтів. Тому, що умови зміняються, то й переговори з Совєтами певне знову відновляться, хоч Доллес не вказав навіть приблизного часу, коли це станеться. Наприкінці Дж. Ф. Доллес передав заяву Президента, що, мовляв, ніяка невдача на ніякій конференції не може зупинити американської політики від дальших заходів у користь тривкого миру.

5 ПРОТИСОВЄТСЬКИХ ДЕРЖАВ РАДЯТЬ У БАҐДАДІ

Баґдад. — Прем'єри й міністри закордонних справ чотирьох азійських держав Близького й Середнього Сходу і міністер закордонних справ Англії з'їхались у столиці Іраку Баґдаді на першу спільну конференцію, як члени т. зв. Баґдадського пакту, себто бльоку держав, що сягає від Середземного моря по Гімалаї. Це той середньосхідній бльок, що його давно плянувала англо-американська дипломатія, дармащо вдалося зреалізувати його тільки в обмеженому складі учасників. Належать до нього Туреччина, Ірак, Іран і Пакістан та Англія. Вони переводять тепер уперше спільні наради політичного й військового характеру, а сам склад учасників тієї конференції вказує на її велике значення. Від Туреччини бере в ній участь прем'єр Мендерес на чолі делеґації, яка прибула двома вероплянами; від Пакістану прем'єр Чавдрі Мохаммед Алі, від Ірану прем'єр Гуссеін Аля, від Англії міністер закордонних справ Мекміллен. Іракський прем'єр Нурі ас-Саід і міністер закордонних справ Бурґануд дін Башаян, як також шеф іракського генерального штабу ген. Рафік Аріф вітали делеґації на летовищі й відпроваджували їх до залізничої стації. Всі делеґації були на короткій авдієнції у молодого короля Іраку Файзаля II. З'єдинені Держави, які ставляться дуже позитивно до того бльоку, вислали на ту конференцію обсерваторів в особах американського амбасадора в Іраку Вальдемара Ґалмана й команданта 6-ої американської середземноморської фльоти, адмірала Дж. Г. Кесседі. У складі шестичленної англійської делеґації є також шеф імперіяльного генерального штабу, ген. Гаролд Темплер. У короткій промові Мекміллен заявив, що Баґдадський пакт „має життьове значення для миру і добробуту всіх заінтересованих в ньому країн". Всупереч поголоскам про те, що англійський міністер Мекміллен у поворотній дорозі затримається в Каїро чи якійсь іншій арабській столиці, він заявив, що повернеться з Баґдадської конференції, імовірно в середу цього тижня літаком безпосередньо до Лондону.

В Об'єднаних Націях нема згоди щодо прийняття Монголії

Об'єднані Нації. — Представники трьох західних великодержав були в останню суботу гістьми на прийнятті в представників СССР, причому господарями того прийняття були большевицькі достойники — делеґат СССР при ОН Кузнєцов та Зарубін і Малік, совєтські амбасадори у Вашинґтоні й Лондоні. Большевики старалися дістати від представників ЗДА, Англії і Франції згоду, щоб всі вони голосували в Раді Безпеки за „цілим баґажем" кандидатів на нових членів Об'єднаних Націй — 5 сателітів і 13 вільних держав. ЗДА погодились голосувати за прийняттям Болгарії, Мадярщини, Румунії і Альбанії, але рішуче відкидають Зовнішню Монголію, як країну, яка є предметом суперницьких впливів СССР і комуністичного Китаю та в найменшій мірі не має своєї самостійности. Москві ж, власне з уваги на те суперництво з Китаєм, залежить мати Монголію в ОН, де вона завжди слухала б совєтської делеґації. В західній пресі, включно з американською, зауважено, що коли дасться Совєтам 4-х сателітів, то один більше чи менше не грає ролі, тим паче, що Совєти мають великий арґумент на свою „добру волю", що вони, мовляв, погоджуються допустити до ОН Японію і Еспанію, з якими не мають дипломатичних взаємин. У вівторок має зійтись Рада Безпеки. Річ у тім, щоб ніхто з її п'яти „великих" (включно з національним Китаєм) не покористувався знову правом „вета", бо тоді ніхто з отих 17 чи 18 країн не буде прийнятий.

РАДА ДИРЕКТОРІВ І ПОЛІТИЧНА РАДА УКК ВІДБУЛИ СВОЇ ЧЕРГОВІ НАРАДИ

Ню Йорк. — Минулої суботи, 19-го листопада, Рада Директорів Українського Конґресового Комітету відбула свої чергові наради, на яких заслухано звітів Екзекутиви та голів поодиноких Комісій, обговорено ряд актуальних проблем та винесено низку рішень. Засідання Ради Директорів, що відбулися в приміщеннях канцелярії УКК, попередили інавґураційні наради Політичної Ради, що відбула перші окремі наради за весь час свого існування та радила над тим, як їй радити. Нарадами проводив екзекутивний директор цієї Ради, адв. Степан Ярема. Засідання Ради Директорів відкрив голова УКК проф. Добрянський а проводив ними президент Дмитро Галичин. Прийнявши порядок нарад, Рада Директорів вислухала в першу чергу звітів з діяльности Екзекутиви за минулих чотири місяці часу. Звіт склав п. Д. Галичин, а опісля доповнював його своїм звітом проф. Л. Добрянський. Діяльність Екзекутиви в тому часі відносилась головно до участи та репрезентації в різних американських і міжнародних конференціях, підкреслюючи зокрема конференцію проф. Добрянського з державним підсекретарем Морфі та нав'язання доброго контакту з проводом Американської Федерації Праці. Від поодиноких комісій звітували: д-р Матвій Стахів від комісії публікацій та інформацій, ред. В. Мудрий від організаційної комісії та полк. В. Рибак від комісії зв'язків з американцями. Над звітами Екзекутиви, як і голів комісій, відбулись довші дебати. Із важливіших рішень, які винесено на цих нарадах, згадати б: прийнято резиґнацію з членства в Раді Директорів пп. Степаненка і Гайваса, а на їх місце прийнято в члени пп. Новицького і Бігуна. Після довших дебат здійснено постанову Конґресу та обсаджено незайнятий пост шостого віцепрезидента УКК, обираючи на нього більшістю голосів ред. Петра Павловича. — Прийнято теж рекомендацію комісії публікацій та інформацій про потребу негайної реформи англомовних видань УКК. Не вичерпано і не полагоджено передбачених порядком нарад проблем змін і доповнень статуту УКК, справи УНФонду і бюджетових потреб на наступний рік та 19-ої точки резолюцій минулого Конґресу. Чергові наради Ради директорів мали б відбутися в найближчому часі.

Уряд ген. Арамбуру ув'язнює генералів учасників протиперонівської революти

Буенос Айрес. — З добре поінформованих кіл подають, що уряд нового тимчасового президента Арґентини ген. Арамбуру ув'язнив двох генералів, активних у протиперонівському повстанні у вересні ц. р. В неділю ранком вояки мали арештувати ген. Хуана Жозе Уранґа і ген. Леона Хусто Бенґоа. Водночас із цим повідомляють, що ген. Хульйо Альберто Ляґос, який був головним командантом армії ще не цілий місяць тому, одержав від нового уряду „пораду" податися до димісії. Ув'язнений генерал Бенґоа був призначений міністром армії зараз після протиперонівського перевороту і зрезиґнував 9 листопада, чотири дні перед „резиґнацією" чи усуненням ген. Льонарді. Проти ген. Бенґоа виступили були групи молодих офіцерів, закидаючи йому надто м'яку руку в трактуванні проперонівських елементів в армії і вимагаючи ґрунтовної чистки армії з усіх офіцерів, що підтримували режим Перона. Другий з ув'язнених ген. Уранґа був одним із видатних провідників протиперонівської революти і на його й адмірала Рохоса руки передав був свою резиґнацію кол. президент Перон. В уряді ген. Льонарді Уранґа був міністром транспорту. Ген. Ляґос, що його примусили податися до димісії, був провідником збройних протиперонівських сил в Мендозі у вересні цього року. Нового міністра армії мають призначити вже найближчими днями. В Буенос Айрес спокій, але вантажні авта з вояками і танки охороняють резиденцію уряду. В колах близьких до уряду, говорять, що будуть дальші ув'язнення генералів і вищих офіцерів, і що долю ув'язнених поділив або поділить найближчим часом теж ген. Баляґуер, тепер адміністратор провінції Кордоба.

Зима в ЗДА

Ню Йорк, Н. И. — При кінці тижня в багатьох стейтах ЗДА почалася правдива зима, бо подав сніг і температура була нижча від 32-ох ступнів. В Ню Йорку падав сніг цілу суботу, але не міг втриматися на мокрих вулицях. В північній частині Нюйоркського стейту і в інших стейтах нападало снігу на кілька цалів. Низька температура втримувалася і в неділю і в понеділок. В зв'язку з морозом в Брукліні вибухла пожежа і 25 родин мусіли втікати з своїх мешкань.

Нова хвиля терору залила Марокко

Рабат. — Ще не закінчилось святкування арабами тріюмфального повороту Мохаммеда бен Юссефа на султанський престіл в Марокко, а вже залила ту країну нова хвиля терору. В самій столиці краю, Рабаті, бійка з трагічними наслідками вибухла на площі перед султанським палацом. Одному чільному марокканцеві розбито голову, 5 інших ранено. Недалеко палацу спалено живцем одного марокканця й іншого вбито. Недалеко міста Мекнес — вбито 4 особи й 26 ранено, — між ними шістьох французьких поліціянтів. Вбиті марокканці — це здебільша прихильники попереднього султана Муляя Арафи, противника Бен Юссефа. Фанатичні звеличники цього останнього мстяться на своїх переможних противниках. Між убитими є теж каліф Фезу, який ждав на авдієнцію у султанському палаці. Султан перервав авдієнції і заявив потім, що прийматиме щойно від четверга цього тижня. Він заповів теж — після створення нового уряду — свої відвідини в різних містах і оселях Марокко.

Помер Томаш Арцішевський, колишній прем'єр польського екзильного уряду

Лондон. — Ідучи на віче польських еміґрантів, помер 78-літній польський політик, соціяліст і підпільник Томаш Арцішевський. Поруч ген. Андерса і князя Едварда Рачинського Арцішевський був членом польської „Ради трьох", що очолює польську еміґрацію в Лондоні і що має почати організувати свої відділи незабаром теж у ЗДА. З ранньої молодости Арцішевський був членом нелеґальної Польської Партії Соціялістичної (ППС), яка вела підпільну боротьбу з царською Росією. Після Першої світової війни був якийсь час міністром польського уряду. Під час другої світової війни, не зважаючи на свій вік, перейшов у підпілля і боровся проти німців і проти большевиків. З допомогою союзників втік з Польщі в 1944 році закордон і став прем'єром польського екзильного уряду, що його осідок був у Лондоні. Після конференції в Ялті з початком 1945 року виступив гостро проти Великої Британії і З'єдинених Держав, закидаючи їм зраду Польщі і називаючи віддання українських земель Совєтському Союзові „п'ятим поділом Польщі."

В АМЕРИЦІ

● **Нюйоркські правники** домагаються, щоб судів не вибирали, а найменовували. До тепер суддів підбирали політичні провідники, не зважаючи на те, чи ті кандидати мають відповідну підготову.

● **Демократичний губернатор** Пенсилвенії Джордж М. Лідер на пресовій конференції аґітував за Адлея Е. Стівенсона, маючи на грудях відзнаку, виготовлену під час виборів в 1952 році з написом: „Америка потребує Стівенсона на президента".

● **Крайовий командант** Американського Леґіону Дж. Аддінґтон Ваґнер знову обвинувачує фонд Республіки в підтримуванні „ворогів Америки". Ваґнер домагається, щоб Податковий Уряд дослідив, чи треба цей фонд звільняти від оподаткування.

● **Жінка** демократичного сенатора з Бостону, Джана Ф. Кеннеді зломила ногу, бавлячися м'ячем з молодшим братом свого чоловіка. Її відвезено до шпиталю.

● **Демократичний Крайовий** Комітет визначив число делеґатів на Крайову Номінаційну Конвенцію, яка відбудеться в Шикаґо у серпні 1956 року. Найбільше делеґатів мають стейти: Ню Йорк (98), Каліфорнія (68), Іллиной (64) і Огайо (58), Вермонт, Аляска, Гаваї і Дистрикт Колюмбія мають тільки по 6 делеґатів, а Зона Панамського Каналу і Дівочі острови — тільки по 3 делеґати.

● **Нюйоркський губернатор** Аверелл Гарриман призначив тиждень від 5 до 12 грудня як „Тиждень Праці". 5-го грудня відбудуться в Ню Йорку збори представників Американської Федерації Праці і Конґресу Індустрійних Робітників, на яких відбудеться об'єднання цих 2-ох робітничих організацій.

Українська Громада в Найставні відзначала своє 40-річчя

Филаделфія. — Українська Громада в Найстaвн, дільниці міста Филаделфії, відзначала минулої неділі, 20-го листопада, 40-річчя свого зорганізованого життя, влаштувавши з цієї нагоди бенкет у залях власного дому, побудованого коштом понад 100,000 долярів. На програму бенкету, яким проводив адв. Теодор Свистун, склались виступи: президента Міської Ради п. Джеймса Тейта, що підносив заслуги та вклад українців в розвиток Америки взагалі, а міста Филаделфії зокрема, судді муніципального суду Майкела О'Доннела, адв. Дудуна — голови місцевої Української Громади і майора Михайла Дармограя, а від Українського Народного Союзу вітав цю громаду один з її основників і теперішній головний касир УНС, п. Роман Слободян. В концертовій частині виступали солісти Андрій Шеппард-Пастушок, відомий радіовий артист з Честер, Па., та Зенон Чайковський при фортепіяновому акомпаніяменті пані Наталії Котович. Імпрезу започатковано американським і закінчено українським національними гимнами, а Всч. о. Василь Головінський, парох місцевої української греко-католицької церкви, провів молитву на початку і на кінці імпрези. В імпрезі взяло участь коло 300 осіб.

Булґаніна і Хрущова маніфестаційно вітали в Індії

Ню Делі. — Сотні тисяч людей вітали совєтських вожаків, Булґаніна і Хрущова, які прибули з офіційними відвідинами до Індії на чолі делеґації, яка нараховує коло 100 совєтських достойників і „спеців" різних ділянок. Залізниці й автобуси привозили на кошт держави мешканців з різних кінців країни, а індійські поліціянти розкидали між юрбу, разом із членами комуністичної партії, червоні прапорці з серпом і молотом. Столиця Індії була святочно прибрана, а тисячі шкільних дітей і члени прерізних організацій творили шпалір. У привітальних промовах Булґанін і Хрущов говорили м. ін. про готовість Совєтського Союзу допомогти Індії до здвигнення і розвитку важкого промислу. Чужинецькі обсерватори все ж уважають, що індійський уряд, організуючи маніфестаційне прийняття совєтській делеґації, хотів тільки віддячитися за таке ж прийняття, що його зробили большевики при приїзді туди Неру. Між масами індійців, що стояли на вулицях, були — за твердженнями кореспондентів — в мінімальному числі дійсні комуністи. —

В СВІТІ

● **Александер Власов**, член совєтської делеґації будівельників, що об'їздила ЗДА, дуже обурився в інтерв'ю з французькою пресою на тих російських еміґрантів в Ню Йорку й французькому порті Шербурґу, які намовляли його „вибрати свободу". Він назвав їх бандитами й провокаторами. Догану, яку дала йому совєтська преса за його архітектурні проєкти, назвав „справедливою" і „інспірацією в творчій майбутній праці".

● **У Східній Німеччині** припинили продукцію холодільників, бо виявилося, що вони не охолоджують, а — огрівають харчі.

● **Два чільні** паризькі щоденники, „Ле Монд" і „Ле Фіґаро", запевняють, що навесні 1956 р. відбудеться нова конференція 4-ох міністрів закордонних справ для вирішення тих самих справ, що стояли на денному порядку Женевської конференції. Натомість західньо-німецькі і американські коментатори передбачають, що найменше рік не буде ніякого нового безпосереднього західньо - східнього „контакту".

● **Президент** Німецької Федеративної Республіки згідно з законом буде також головним командантом західньо - німецьких збройних сил, хоч насправді його функцію буде тільки підписувати призначення вищих старшин, підвищувати їх в ступнях та надавати їм відзначення. В німецьких військових колах цікавляться, хто буде дійсним командантом нової західньо - німецької армії.

● **Комуно - китайське радіо** повідомило, що суди в Китаї вирішили „депортувати" трьох американців: одного пресвітеріянського й двох католицьких духовників. Всі три знаходились на офіційній листі американських громадян, насильно затримуваних в Китаї. З їх переїздом до Гонґ Конґу в Китаї залишається ще 14 з отієї офіційної листи.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлених матеріялів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПІВІСНУВАННЯ НА „МЕРТВІЙ ТОЧЦІ"

Державний секретар Доллес, звітуючи президентові Айзенгаверові про перебіг і результат конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав у Женеві, висловив думку, що хоч ця конференція була безуспішна, вона все ж таки не була даремна. З цим твердженням можна було б погодитись остільки, що безуспішність останніх нарад у Женеві потвердила безвиглядність співіснувальних теорій також і для тих, яких міг опанувати „дух Женеви" і які могли захитатись у своїх переконаннях під впливом совєтських дипломатичних усмішок, дармащо вся дотеперішня політика Москви та вся її практика не давали найменших причин до будь-яких надій чи оптимізму. Остання конференція в Женеві потвердила й пригадала ще одну правду: Москви не можна задоволити будь-якою частинкою. Вона хоче тільки всього. Правда, часом з тактичних мотивів та для ліпшого травлення вона ковтає шматками, але це справи не змінює, бо її кінцевою метою завжди було й залишається — проковтнути цілість.

У Женеві совєтський представник виявив свій апетит на цілу Німеччину, проковтнувши вже раніше її частину. Це в совєтському понятті є об'єднання. Практика не нова і не оригінальна. Москва „об'єднувала" в такий самий спосіб упродовж всієї своєї історії, „об'єднавши" вже одну третю частину світу. Так само „об'єднував" Гітлер Німеччину. В такому „об'єднанні" і співіснування не є жадною проблемою. Нехай спробує хто в такому об'єднанні не співіснувати! Ясно, що Захід до такого співіснування не рветься, і тому воно в Женеві застрягло на мертвій точці.

Свою концепцію співіснування продемонстрували совєтські представники тепер ще й в Об'єднаних Націях. Уже довший час стоїть там на порядку дня справа прийняття нових членів. Генеральна Асамблея може їх прийняти тільки на рекомендацію Ради Безпеки, а в тій Раді совєтський представник має великодержавне право спротиву, з якого досі виключно він користав. Кандидатами на нових членів Об'єднаних Націй є тепер: Австрія, Камбоджі, Цейльон, Фінляндія, Ірляндія, Італія, Японія, Йорданія, Ляос, Лібія, Непаль, Портуґалія й Еспанія. Це — західні кандидати. Совєти зі свого боку домагаються включити в цю міжнародну організацію ще таких своїх сателітів, як: Альбанія, Болгарія, Мадярщина і Румунія. Досі Москва бльокувала своїм спротивом всі кандидатури західніх країн, але в останньому погодилася на „баґаж", себто дала зрозуміти, що в Раді Безпеки не скористає із свого права спротиву проти західніх кандидатур, якщо західні представники приймуть кандидатури совєтських сателітів.

Не зважаючи на те, що сателіти не відповідають вимогам чартеру ОН щодо членства, західні представники виявили готовість піти на компроміс і остаточно погодитись на „баґажеву" розв'язку проблеми: прийняти сателітів і цим промостити західнім країнам шлях до ОН через совєтський спротив. Мовляв: співіснуймо. Але саме тоді совєтський представник додав до свого „баґажу" ще один тягар: Зовнішню Монголію, або т. зв. Монгольську народну республіку. І справа знову застрягла на мертвій точці.

Справа, значить, ясна. Совєти змагають до співіснування такого, як вони його розуміють, але тому, що добровільно ніхто вже на нього не хоче погодитись, також не легко затягнути в нього хитрощами, а на інший спосіб Москва ще не має досить сили, то й „співіснування" мусіло опинитись на мертвій точці, що є єдиним результатом усіх дотеперішніх спроб будь-якого наладнання відносин між Сходом і Заходом. Інакше й не може бути. Мертва точка — це ще єдине місце, на якому совєтська тоталітарна імперія може „співіснувати" з вільним світом. Проблема тільки в тому, як довго можна на мертвій точці співіснувати живим?

З кінцем минулого тижня член Комісії Атомової Енергії ЗДА, Томас Е. Моррей, виступив з проєктом, щоб Америка показала представникам усіх країн, вільних і комуністичних, пробну експльозію водневої бомби та її страшну нищівну силу. Він бо вважає, що справжню загрозу становить не так ця нищівна сила, як радше несвідомість цієї сили в широких масах. Його проєкт відкинули всі члени тієї Комісії і, думаємо, цілком правильно. Цю бо силу знає уряд ЗДА і уряди всіх інших країн. З тою тільки різницею, що уряди вільних країн відповідно поступають, а Кремль на цьому спекулює. Оборонна сила вільного світу призначена не на те, щоб світ нищити або перспективою такого нищення тероризувати вільних людей, але щоб нею їх захищати та звільнити від страху. Тільки постійне збільшування тієї сили та повна й кожночасна рішучість використати її в обороні світу та його цивілізації може зрушити також і багатобічну „мертву точку" теперішньої політики та поступово спричинитися до створення першої головної і єдиної передумови співіснування: привернення волі всім людям і народам.

АМЕРИКА І КОМУНІСТИЧНА МОСКВА

Збори Всеамериканської Конференції для Боротьби з Комунізмом відбувалися у відомій атмосфері коексистенції та шукання шляхів співпраці Заходу з Москвою. Коли 4 листопада ц. р. відкривалась сесія Конференції, ще не було відомим, якими шляхами підуть наради міністрів закордонних справ у Женеві і ілюзії про можливості співпраці з большевиками були ще дуже живі. Проте, збори почалися під знаком глибокого критицизму щодо „духа Женеви" та вимог мобілізації сил для боротьби з комуністичною аґентурою в ЗДА та з Москвою взагалі.

Всеамериканська Конференція, що об'єднує понад 50 американських організацій у всіх стейтах ЗДА, в тому числі й такі впливові організації як Американський Леґіон чи ВФВ, має більше як п'ятирічну традицію своєї діяльности. Вона може записати в свої заслуги чимало з того, що досі зроблено для усвідомлення американської публічної опінії про загрозу московського комунізму та імперіялізму і тому її діяльність сьогодні більше актуальна, як колинебудь перед тим. Такі ствердження зробив дотогочасний голова Конференції А. Т. Гвейн, відкриваючи передполудневу сесію нарад в одному з найкращих готелів Шикаґо. Далі виступив з доповіддю д-р Д. А. Поллінґ, видавець журналу „Кришчен Геральд", на тему „Комунізм не змінився", в якій він доказував, що останні потягнення Москви виразно спрямовані на підбій всього вільного світу. Наче ілюстрацією частини тез доповіді д-ра Поллінґа, була доповідь проф. університету в Шикаґо П. Літца, в якій він говорив про дії комуністичної п'ятої колони в країнах Латинської Америки. Доповідач вказував на те, що несприятливі соціяльні умови та економічна нужда більшости з тих країн творять особливо пригожий клімат для комуністичних акцій.

Пообідня сесія нарад була призначена для аналізи внутрішніх питань Совєтського Союзу та країн — сателітів і вимог, що стоять у зв'язку з тим перед вільним світом. Першим доповідачем в цій частині виступав проф. Волтер Яськевич, директор Інституту для Російських Студій у Фордгемському університеті. Тема його доповіді звучала: „Чи російський нарід прямує до свободи?" Факт, що доповідач репрезентував установу, в якій мають впливи також особи російсько-імперських симпатій, та сама назва доповіді настроювали доволі скептично тих, хто розуміє значення визвольної боротьби неросійських народів проти комуністичної Москви. Але сама доповідь, в якій доповідач виразно ствердив різнонаціональний характер СССР і назвав російський нарід меншиною в СССР, приємно вразила слухачів. В. Яськевич твердив, що визвольна боротьба в СССР є природнім явищем, бо кожна людина прагне до свободи, а її дати не може влада, яка відмовляє людям прав, даних їм Творцем. Про радіопересилання „Вільної Европи" говорив чех І. Забродскі, який декілька років тому втік з-поза залізної заслони. На запити, доповідач вияснив, що він чимало чув про підпільну боротьбу в Україні і на Словаччині.

Третім з черги доповідачем у цій частині нарад був д-р Мирослав Прокоп, який висловив погляд, що одним із ґарантів існування комуністичної Москви є сам Захід, який досі не дав ефектовної допомоги визвольній боротьбі поневолених народів СССР, зокрема українському народові. Доповідач ствердив, що всі народи СССР прагнуть до свободи, але що організована визвольна обротьба неросійських народів та сателітів проти комунізму і російського імперіялізму є найголовнішим елементом внутрішньої слабости СССР. Місцева преса звернула особливу увагу на ствердження д-ра М. Прокопа про те, що коли Москві вдасться зламати спротив поневолених народів СССР, вона почне наступ на підбій вільного світу.

Увечері першого дня нарад відбувся бенкет, яким проводив губернатор Індіяни мр. Джордж Креґ, а головним промовцем на ньому був амбасадор Філіппін ген. К. Ромульо. Його півторагодинна промова була одною з тих, що їх сьогодні дуже рідко приходиться чути в західньому світі. Це був не тільки великий акт обвинувачення комуністичної Москви, але й блискучий заклик до ЗДА бути вірними основним ідеалам Америки і стати справжнім провідником вільного світу в боротьбі проти Москви. На прикладі своєї батьківщини та відношення до неї ЗДА, ген. Ромульо доказував, якими великими ідейними надбаннями розпоряджають З'єдинені Держави Америки.

Наступний день нарад почався з доповідей д-р Смита і Френсис МекПіка про громадянські свободи та дії комуністичної аґентури в ЗДА. Доповідачі піддавали суґестії, як можна боротися проти підривної роботи комуністів у ЗДА та як комуністична аґентура використовує для себе навіть найменші недостачі громадського життя. На обіді того дня першим доповідачем виступав Джон Колдвел, дослідник далекосхідніх проблем, зокрема Китаю. Він наводив джерельні документи на те, як непоінформована американська публічна опінія, а також і керівні кола ЗДА, виявляють мало зрозуміння для справ сучасного Китаю, зокрема для великої моральної сили, яку сьогодні собою уявляє Формоза, Корея, Індо-Китай та ін. Тези доповіді Колдвела покривалися в цілому з поглядами ген. Ромульо. Подією того дня була промова голови Американської Федерації Праці Джорджа Міні. Він нещадно розправився з усіми надіями на можливість коексистенції з комуністичною Москвою і протестував, зокрема, проти відвідин большевицьких аґентів у ЗДА. Міні заявив, що АФЛ відмовилася обмінятись делеґатами з т. зв. профспілками Совєтського Союзу, бо в СССР немає жадного вільного робітничого руху. Міні закликав до ведення політики визволення у відношенні до народів поза залізною заслоною.

По обіді другого дня нарад вибрано нову крайову управу Конференції, до якої м. ін. увійшов, як делеґат УКК, п. Іван Дужанський, голова Ліги Американців Українського Походження в Шикаґо.

Збори Всеамериканської Конференції переконують, що в ЗДА існують дуже численні й сильні кола, які вповні розуміють всю небезпеку московського комунізму та імперіялізму і щиро симпатизують поневоленим народам СССР. Треба ствердити, що виступ українського доповідача на нарадах викликав чи не найбільше заінтересування преси і був прихильно прийнятий учасниками нарад. Дуже успішним було також прийняття, влаштоване делеґацією УКК (проф. Л. Добрянський, проф. Р. Смаль-Стоцький та п. І. Дужанський) для американських учасників нарад. Завдяки добрій організації з нашого боку всі заінтересовані делеґати могли одержати вичерпні інформації про Україну при влаштованій в залях нарад виставці української інформативної літератури. Український стіл з відповідною літературою користувався чи не найбільшою увагою збоку приявних.

Наради Конференції вказали також зайвий раз на те, що центральним тереном діяльности американських українців повинна бути праця серед самих американців, а не витрата української енергії на внутрішньополітичні спори.

О. З-ий

„НЕСТЕРПНИЙ СТАН" У КОЛГОСПАХ

Женевська конференція з її мало приємним духом та інші більші й менші події відвернули до якоїсь міри увагу нашої преси від становища справ в українському селі. А справи ці варті пильної уваги.

Отож, закінчився на Україні сільсько-господарський рік. Совєтська преса повідомила про те, що колгоспи „виконали свій обов'язок перед державою" — здали належний континґент збіжжя та інших продуктів. Навіть більше — всі області України перевищили призначений їм континґент і „з власної ініціятиви" вивезли на приймальні пункти додатково десятки й сотні тисяч тонн сільсько-господарської продукції.

Як то з виконанням плянів в Совєтському Союзі буває — річ загальновідома. Так чи інакше, з ініціятивою чи без ініціятиви, а пляни мали бути виконані й перевиконані. За це подбали ті, кому слід. До того ж і врожай цього року був добрий. Про все це дуже широко розписувала совєтська преса на протязі останніх тижнів.

Однак, насторожує увагу інша справа: винагорода колгоспникові, яку він одержав за свою цілорічну працю. Цього року, на відміну від попередніх, совєтська преса про це майже не згадує. Не зустрічаємо в ній захоплених розповідей колгоспників про те, скільки вони дістали на свої трудодні хліба, городини, грошей. Не бачимо фотографій щасливих колгоспниць біля зароблених ними мішків із плодами земними. Виходить, оплатою колгоспницьких трудоднів цього року совєтська влада не хвалиться.

Натомість цілком виразно вийшла на яву ситуація на відтинку, сказати б, городньо-овочевому. Цієї ситуації совєтська преса приховати не всилі. Неохота колгоспників працювати на совєтську державу, ґострий спротив їх особливо в осінньому періоді нинішнього сільсько-господарського року — прозирає з кожної статті, кожної нотатки на колгоспну тему. Очевидно, в першу чергу недостачу городини відчуло восени цього року населення великих міст. З-поміж численних такого роду кореспонденцій, вибираємо вміщену в „Радянській Україні" 4-го жовтня. Автор цієї кореспонденції І. Досенко пише: „Книги скарг овочевих магазинів Львова і багатьох районних центрів области рясніють записами трудящих. Споживачі справедливо скаржаться на відсутність свіжих помідорів, цибулі, на перебої в торгівлі капустою та іншою городиною..."

В чому ж справа? Цей самий Досенко вияснює: „Недавно ми побували в колгоспі ім. Маленкова. Рання капуста, зібрана місяць тому, так і лишилася на полі. На ділянках пізньої капусти не працював ніхто, на збиранні помідорів поралися лише три жінки. Така сама картина спостерігається в колгоспах Щирецького, Поморянського, Куликівського й багатьох інших районів Львівщини. В результаті плян заготівлі городини по цій області виконано лише на 51.2 процента."

Подібних дописів можна було б наводити десятками з усіх областей України. В цих дописах читаємо про досі не скошену в деяких колгоспах Закарпаття пшеницю, про солому, яка лишилася на полі після жнив на Херсонщині (в жовтні), а особливо про неполадки із збиранням городини і буряків. Центральні й обласні газети присвячують бурякам спеціяльну увагу, бо й досі зібрано їх по деяких областях лише 5-7 відсотків.

Як звичайно в таких випадках буває, шукають і знаходять винуватців, але — не в Кремлі. Не обвинувачують в цілості й українського селянства. Адже Кремль — безгрішний і непомильний, а обвинувачувати селянство в цілості не випадає, бо яка ж то була б „робітничо-селянська" влада, що проти селянства воює? Тим то б'ють бюрократів, ганьблять і усувають з роботи низових партійних робітників і голів колгоспів, ще недавно масово заміщених „випробуваними" комуністичними кадрами. Щодо цього характеристичну редакційну нотатку читаємо в тій же „Радянській Україні" з 28 вересня:

„Редакція одержала листа (від кого? — В. С-ко), в якому говорилося, що голова колгоспу ім. Хрущова (Ново-Шепелицький район, Київської области) О. Дробот не зорганізував належного керівництва артіллю, допускає велику безгосподарність. Київський обком КП України повідомив редакцію, що результати перевірки листа обговорювалось на загальних зборах членів колгоспу ім.

(Закінчення на стор. 3).

ЧЕБРЕЦЬ

П'янкий чебрець в чужому полі
Дихне із сонцем степовим,
І защемить душа від болю
За тим, що поплило, як дим...

За тим, що квітнуло й зів'яло,
Що мов було і не було...
Що зміряло доріг немало,
А до кінця їх не дійшло...

За тим, чого не повернути,
Що віє вітром у лице...
О, дні мої, повиті з рути,
П'янким пропахлі чебрецем!

МИКОЛА ЩЕРБАК

СТАРІСТЬ І МОЛОДІСТЬ

Бернард Барук, фінансист і економіст, приятель Черчила, званий популярно „дорадником президентів" (Вилсона, Гардінґа, Кулиджа, Гувера, Рузвелта, Трумана й Айзенгавера — з них чотири вже не в живих), має тепер 85 років. Проте, він усе ще меткий, активний, приймає гостей, появляється на бенкетах, виголошує промови, складає заяви. Американська журналістка Рут Зуснер поставила йому вічно актуальне питання, що ним цікавились найдавніші філософи, соціологи, лікарі й суспільники: „Як людина стара роками може залишитись молодою серцем і духом?" Відповідь Барука на це питання знаходимо в останньому додатку до филаделфійського „Сандей Бюллетин". За найцікавішу тезу журналістка Зуснер вважає його твердження: „це — груба помилка вважати, що людина вже викінчилась, коли доходить до певного віку".

Зрештою, каже Барук, „не знаю ніякої таємної формули або наукової рецепти". Старий вік — це не стільки мірило пережитого часу, скільки мірило думки. „Дехто розмірно молодий роками, буває старий думкою і духом. Це ті, які втратили зацікавлення до праці і розваги, затратили почуття гумору, ізолювали себе від світу і передчасно зголосили свою резиґнацію, промінявши його на вигідний фотель. Інші наче зовсім не втратили своєї розумової живости й свого гону до життєвих пригод. Це ті чоловіки й жінки, які, розумно й без жалю підпорядкувавшись обмеженням, що їх накладає пізній вік, продовжують вчитися, працювати і брати далі по змозі найповнішу участь в житті та втішатися ним. Це — маю враження — є ключ до питання старости-молодости. Щоб зберегти нашу думку і наш дух молодими, мусимо вдержувати їх в постійній активності, бо інакше вони завмирають. Очевидно, це лежить в природі кожного з нас, чи ми хочемо продовжувати в наших пізніших роках задовільне й корисне життя. Але проблема ускладнилася наслідком загального підходу до пізнього віку за роками життя і наслідком підкреслювання вартости відходу в стан спочинку. Тим часом відхід у стан спочинку буває іноколи рівнозначний із затрусненням того, що ніби має бути добродійством. Бо він часто примушує людей вести самотнє і беззмістовне життя".

„Мені здається, що недобре людям відходити на спочинок, а ще гірше, коли їх примушують відходити в приписаному віці, відходити геть від праці, яку вони люблять і яку могли б продуктивно вести ще багато років. Мені здається, що це і нечесно і нерозумно ставитись з такою нехіттю, як її ми маємо, до затруднювання старших людей. Насправді, змагаємо до того, щоб дискредитувати наших старших віком людей. Ставимось до них — на показ — з пошаною, але не з апробатою. Проте, втрачають на цьому не тільки вони, але й ми, бо марнуємо великий резервуар здібностей, досвіду і мудрости."

„Старша людина часто може зробити якусь працю за далеко коротший час, як фізично меткіший молодець. Бо вона навчилась, як ступати вперед. Вона пізнала, як скорочувати дорогу і як болюче можна впасти. Вона придбала почуття справедливости й тривкости. Цих прикмет нічим не можна заступити — навіть молодістю."

„Багато прикладів приходить мені на думку, коли маю доказати, що вік не стоїть на перешкоді щасливому й корисному життю. Гелен Келлер, маючи 75 років, продовжує свою подивугідну працю для упосліджених. Пані Рузвелт є молодою на 71-му році життя, її думка бистра, а дух такий бадьорий, як був завжди. Альфред П. Слан, 80 років, очолює одну з найбільших промислових організацій у світі й активно діє в ділянці програми атомової і ядрової енерґії. Юджин Маєр, із прегарною банковою та урядничою кар'єрою позад себе, очолює на 80-му році передовий часопис і велику компанію в хемічному промислі. Чарлз Вилсон, колишній керівник мобілізації для оборонних цілей і президент Дженерал Електрік, прийняв провід у великій корпорації у віці, коли більшість чоловіків зрікається активної служби, — і проявляє динамічний керівницький хист. Конрад Аденауер на 79-му році життя є головою уряду; Винстон Черчил на 81-му році все ще засідає в парляменті і викінчує свій літературний твір „Історія англомовних народів". Герберт Гувер в тому самому віці якраз закінчив свої вже другі вичерпні досліди над державною політикою і організацією".

„Є ще, крім того, безліч інших між славетними відомими і невідомими діячами, які не відійшли від активної праці з уваги на свій вік. Їх останні роки не є „роками, що йдуть по похилій площі". Вони молоді думкою і духом, бо вони все ще вчаться, все ще працюють і роблять світ кращим, щоб бути в ньому. Вони журяться сучасним і майбутнім, а не минулим. Чи це не є характеристика молодого ума і серця? Щодо мене — закінчує Бернард Барук — то я далеко непевний, чи мав успіх у зберіганні кращих прикмет молодого ума і духа. Але я старався зберегти їх і все ще думаю, що направду старими людьми є лише ті, які на десять років старші від мене"...

Бернард Барук покликавшись на „безліч славетних відомих" старших віком активних діячів у світі, напевне мав на увазі і Папу Пія XII, і південно-корейського президента Синґмана Рі і японських визначних мужів Йошіду та Гатояму і ген. МекАртура і французького президента Коті, і Альберта Швайцера, і дійсно безліч інших, що їх кожний міг би навести. Але річ не в особах, які лише служать доказом в історії людства для цієї тези, що є невмируща, як людство: що не метрика рішає про вік і вартість людини, а її дух і її активність. І ця правда має практичну вартість для кожного народу, для кожного громадянства. І в нашому українському громадянстві не повинно бути поділу на старих і молодих, бо існує тільки один громадський поділ — на активних і творчих, на пасивних і інертних. А ніщо так не вдержує при молодості думки й духа, в рядах активних і творчих громадян, як власне праця для громади та зацікавлення всіми її справами.

Петро Голубенко

БОРИС АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ

(4)

III

Образ Антоненка-Давидовича і характеристика його творчости були б неповними, якби ми поминули, що писала про цього письменника офіційна совєтська партійна критика. В журналі „Критика" (1930 р. № 4) було надруковано статтю С. Щупака про творчість Б. Антоненка-Давидовича під заголовком „На манівцях націоналізму". Щупак поставив перед собою завдання дати синтетичну оцінку творчости Антоненка-Давидовича, встановити „Соціологічний еквівалент" творчости письменника, виявити його „соціяльне обличчя" і показати соціяльну функцію його творчости.

„Нам треба завжди пам'ятати, — пише критик, — що письменник не є просто собі звичайний споглядач: він є ідеолог, а творчість його — завжди дійовий факт, і відрізняється письменник-ідеолог від політика й публіциста лише тим, що „художник висловлює свої ідеї через образи, тим часом, як публіцист доводить свою думку логічними висновками". За образами письменника криється система його ідеології. Дослідити ідеологію письменника — головне завдання марксиста-критика. Ми вважаємо за потрібне зробити наголос на цьому завданні особливо тепер, коли розгортається загострена боротьба на ідеологічному фронті."

Підходячи з цього погляду, Щупак дає влучну характеристику ідейної спрямованости творчости Антоненка-Давидовича: він „полемізує з добою або намагається перехитрити радянську дійсність". „Антоненко-Давидович аж ніяк не тікає від нашої революційної дійсности. Та ставлячись надзвичайно активно до певних проблем нашої сучасности, він, проте, цю сучасність сприймає не по-пролетарському. В тім і специфічність Антоненка-Давидовича, що він свої непролетарські ідейні концепції розв'язує, не абстрагуючись від нашої доби, не уникаючи актуальних об'єктів, а, навпаки, беручи раз-у-раз об'єкти гостро сучасні, щоб саме, відштовхуючись від них, дати своє непролетарське тлумачення... Така, наприклад, тема про „українство". Ця тема, в різних варіянтах трактована, переважає над усією іншою тематикою в творчості Антоненка-Давидовича". Ще 1922 року, тобто в той самий час, коли всі свої твори Антоненко-Давидович присвячував тематиці революційної боротьби, він написав оповідання, що своїм жанром і стилем цілком осторонь стоїть від усієї його тодішньої творчости. Маємо на увазі „Просвітяни". Це — сатира, де ґротесково висміяні, і люто висміяні, старі просвітяни. Автор дає справжню політичну карикатуру на тих прихильників „українства", для яких воно не більше, як традиція, культ, зовнішність, обрядовість, що прикрашує й романтизує обивательське життя. В цій критичній позиції він досить сильний, і тому в цьому оповіданні говорить таким певним і міцним голосом, якого немає в жадному з інших його оповідань того часу. Відтворюючи побут, звичаї й мову своїх персонажів, автор досить удало показує нікчемність оцих загумінкових патріотів. Він ґостро картає просвітян, що, власне, нічого позитивного для нації створити не можуть і не хочуть, і що справжнє діло заміняють просвітянською бутафорією. Автор іде стежками пропаґаторів активного, дійового націоналізму, для якого просвітянство є величезним забобоном і перешкодою. Він кидає ретроспективний погляд назад, десь на часи 1917 року, він лише сміється з провінціяльних просвітян-українолюбів. Це і є причина, чому „Просвітяни", написані 1922 року, в період, коли в авторовій творчості переважали елементи імпресіонізму й романтизму, зроблено в стилі натуралістичному".

Далі критик аналізує повість Антоненка-Давидовича „Смерть" і відзначає, що „партійну організацію схарактеризовано так, наче вона чужа для Горобенка не тільки тому, що він — націоналіст, а й тому, що він — українець. В партійній організації майже ніхто не розмовляє українською мовою. Взагалі все українське трохи не всім партійцям цілком чуже й незрозуміле... Горобенко закидає большевикам ворожнечу до українства... Автор підкреслює все хитливе, нестійке в характері героя, і цьому протиставить велику монолітність, бойовість й самопожертву большевицької організації. Коли він показує потяг героя до того, щоб асимілювати з оцією непохитною большевицькою силою, коли автор нібито й виявляє свої симпатії до цього потягу, — то це не тому, що в большевиках приваблюють його соціяльні ідеали, а тому, що приваблює його фактична сила, вміння боротися й перемагати, геройство, як таке, незалежно від соціяльного свого спрямування". „Це люди, що наперекір усякому теперішньому усталили звичку доводити діло до кінця. Вони мусять довести його або вмерти. Автора, як бачимо, приваблює головне волюнтарність большевиків... Коли мати на увазі мотив волюнтаризму, що переважає в авторовій характеристиці большевиків, легко встановити найтісніший зв'язок між цим мотивом і авторовою національною концепцією. Пригадаймо, як автор ще в „Просвітянах" висміяв безвільність загумінкових патріотів. В повісті „Смерть" він цій безвільності протиставить волюнтаризм. Безвільним українським інтеліґентам автор протиставить вольових большевиків, щоб уґрунтувати концепцію активного націоналізму. Тим то автор виводить спеціяльний персонаж — учителя Батюка, щоб, відштовхуючись від нього, устами Горобенковими висловити свій погляд на те, яких людей потребує, а яких не потребує нація. Батюк скаржиться Горобенкові на русифікаторів - большевиків. Не заперечуючи проти суті скарги, Горобенко висловлює обурення проти подібних до Батюка людей, які до жадної акції, крім скарг, не здатні:

— І оці прищуваті народні вчителі, що не годні на жадну акцію, хібащо на попихача, ці маленькі люди, що в крові своїй носять від віків анемію і зраду, і це вони ще гадали створити державу! Не маючи за собою, крім сантиментальної туги та спорохнявілих „святощів", анічогісінько, вони ще можуть скаржитися! Вони ще хочуть, щоб до них прислухалася влада?

Автор протиставить цим анемічним інтеліґентам сильних людей... Молода нація не може бути сантиментально-гнилою, прищуватою. Вона мусить бути залізною... Оті, що верховодили в гайдамацьких заґонах, заповнювали департаменти уенерівських міністерств, їздили в дипломатичних місіях репрезентувати Україну — то інші. То екстракт. Такий самий, як і ті, що з обрізом сидять у лісі"...

„В цьому — весь Антоненко-Давидович, — пише критик. — Він дійсно не тікає, він натомість намагається посвоєму переробити большевицьку дійсність. Узявши від большевиків їхній волюнтаризм і об'єднавши його з бур-

(Закінчення на 4-ій стор.)

Інж. Надія Глиняська-Шехович, Цейльон

ЖІНОЧИЙ КОНҐРЕС НА ЦЕЙЛЬОНІ

Для переведення Міжнародного Жіночого Конґресу в Азії треба було відповідної підготови. Хоч в усіх південно-азійських країнах існують уже десятки років жіночі організації, проте вони ще між собою не контактувались і не обговорювали своїх окремих, азійському жіноцтву спільних проблем. Тому провідні жінки Сходу, що співпрацюють із Міжнародним Жіночим Союзом, рішили скликати за рік перед конґресом реґіональну конференцію.

Цейльон на такий конґрес особливо надавався. Ця „перлина Сходу" лежить посередині всіх шляхів, має пригожі кліматичні умовини і розгалужену жіночу організацію, що могла б служити за господиню конґресу. Конференцію рішено перевести в тій самій місцевості, що й конґрес.

Я прибула на конференцію, як „обсервер" від Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Програма конференції складалася з доповідей, що мали за тему освіту жінки. Промовляли фахівці різних галузей, довголітні вчителі та освітні діячі. І в доповідях і в дискусіях видно було намагання піднести азійську жінку на вищий рівень. Для цього розглядали різні освітні програми, а також трудноці, що стоять на перешкоді у їх здійсненні. Виявилось, що найбільше перешкоджали жінкам у придбанні освіти суспільні умовини і звичаєві пересуди. Без певних суспільних реформ не можна буде вивести азійської жінки з темряви.

У дискусії, що проходила іноді дуже жваво, зарисувалось становище азійських жінок до проблем жіночого руху. В ділянці освіти вони ставилися критично до західніх форм. На думку представниці Індії, в західній освітній системі є недоліки, яких вона не хотіла б бачити на Сході. Тому всі новини з Заходу треба приймати дуже обережно, щоб поєднати традиційну культуру Сходу з суспільним проґресом Заходу.

З програми та резолюцій реґіональної конференції я зрозуміла, що конґрес Міжнародного Жіночого Союзу матиме дуже трудне завдання. Жіночий рух Заходу вже устійнив певний шлях. Тут жінка змагала через освіту й економічну незалежність до громадських прав. А в країнах Азії й Африки зовсім інша ситуація. В багатьох країнах жінка вже має право голосування, яке дістала автоматично. Але великі маси жіноцтва не мають освіти і можливостей заробітку. Оце й будуть проблеми майбутнього конґресу, які він повинен вирішити або принаймні насвітлити.

На конґрес МЖСоюзу СФУЖО запрошено, як заприязнену установу. Ми могли вислати двох делеґаток, бо, крім мене, прибула до Кольомбо п. Олена Процюк, референтка зв'язків Союзу України Австралії. Це облегшило нашу ситуацію: дві особи краще можуть розложити свою працю. До того ми добре знали азійські умовини, бо я вже 6 років живу на Цейльоні, а п. Процюк перебуває на не надто віддаленому континенті.

Програма конґресу складена була дбайливо. ЮНЕСКО, що „патронувало" цьому з'їздові, сполучило з ним семінар суспільної праці. Порушені були всі п'ять ділянок праці МЖСоюзу, але найбільший натиск покладено знов на освіту й економічне положення жінки на Сході. З тих ділянок було найбільше доповідей. Про освіту жінок говорили лише азійські фахівці. Тут, на їх думку, потрібно масової початкової освіти, поборювання неписьменности і освіти дорослих. Підкреслено також потребу вільного доступу жінок до професійної освіти. І коли в дискусії діячки Заходу пропонували такий самий плян для дівчат і для хлопців, то фахівці Сходу підкреслювали окремі зацікавлення кожної групи.

Про економічні права жінки говорили господарські діячі. Ця тема мала три доповіді: „Однакова платня за однакову працю", „Вплив індустріялізації на родинне життя" і „Частковий заробіток жінки". Країни, що оплачують жінку-робітницю нижче, мають перевагу, бо можуть експортувати дешевшу продукцію, але їхня економіка побудована на визиску. Частковий заробіток жінки стає важливим чинником у домашньому бюджеті, як виявила це на підставі статистики Фріда Міллер б. директора Жіночого Бюра у Департаменті Праці в Вашингтоні.

Велике зацікавлення викликала доповідь про громадсько - політичний вишкіл жінок та практичне використання здобутих уже прав. Її виголосила індуска Лакшмі Менон, парляментарна секретарка міністра закордонних справ Індії. Вона заявила, що не в усіх країнах південної Азії жінки мають право голосування: боротьбу за це треба провадити вперто й послідовно. Також там, де жінки мають це право, треба його в умілий спосіб використовувати і поширювати. На жаль, маси жіноцтва цим питанням не цікавляться. А шкода, бо жіноцтво вносить конструктивний елемент у правління своїх держав. Жінка звичайно менше піддається партійній пропаґанді, керується здоровим розумом і на оці має передусім добро своєї країни. Жінка рідко включається в партійну працю, бо партійна організація вимагає великого вкладу часу і праці. Жінка радше вступає до жіночих організацій, що розбуджують її патріотизм і стимулюють політичне думання. Одначе, жіночі організації повинні залишитись апартійними, щоб це громадське дозрівання жінки проходило гармонійно.

Окрему увагу в доповідях признано Об'єднаним Націям та їх аґенціям. Докладно розглянемо Технічну Допомогу та її програму на Сході. На цю тему говорили представники ОН, що їх кілька прибуло на конґрес.

Конґрес працював системою семінару. Це значить, що доповіді відбувались перед полуднем (дві або три), при участі всіх делеґаток і гостей. Пополудні присутні ділились на три групи і переводили дискусії над вислуханим матеріялом. Вислідом цього були резолюції, що проходили ще раз через пленум.

Наша участь у конґресі проходила в різній фозмі. Як делеґатки заприязненої установи та ще й з не-азійського терену, ми не могли порушувати тут своїх прав. Але, запізнавшись із програмою доповідей, ми рішили використати наше особливе положення. Українська жінка має за собою 70 років жіночого руху, в якому вона піднеслась із злиднів і темноти до становища повноправної громадянки. Багато проблем Азії були в нас добре відомі (злидні, рільниче перелюднення, неписьменність) і ми успішно їх поборювали. Тут саме була змога поділитись цим досвідом і послужити ним жінці Сходу, що бачить у цьому непоборні трудноці.

Тож ми користались широко з права ставити запити і забирати слово в дискусії. На тему жіночої освіти говорили ми кілька разів. Зокрема, освіта дорослих, що має такі традиції в Україні, давала нам багато можливостей. Ми користувались матеріялом „Просвіти" (курси неграмотних, аматорські гуртки), фаховим вишколом „Сільського Господаря" (конкурси чистоти хати, дослідні господарства) та організаційним осягом Союзу Українок (День Селянки). Матеріял надіслала нам канцелярія СФУЖО з Филадельфії.

Також тема жіночого заробітку дала нам змогу виступити. Тут ми вже користувались даними про досвід українки-еміґрантки, що проживає в різних країнах. Цей матеріял був підготовлений для Студійного Дня Світового Руху Матерей (М. М. М.) у 1954 році в Бонні.

Наші виступи викликали враження. З наших слів промовляв досвід, і присутні відчули, що це — не теоретичні міркування Заходу, який всі ці проблеми вже переборов. Тому делеґатки вимагали у нас цих матеріялів, і щастя, що ми мали кілька, а то й кільканадцять копій напоготові! Найбільше цікавились цим делеґатки Індії, Пакістану й Єгипту.

Можна вважати, що ми наші можливості добре використали і закріпили ім'я України в пам'яті управи конґресу та делеґаток. Тепер треба далі слідкувати за ходом жіночого руху в Азії. Зв'язки з його провідними діячками для нас цінні, бо вони стоять на порозі великих можливостей. До того вони наші ближчі чи дальші сусідки, що з ними природною дорогою треба втримувати контакт.

„НЕСТЕРПНИЙ СТАН" У КОЛГОСПАХ

(Закінчення зі стор. 2).

Хрущова. Рішенням зборів О. Дробота з роботи знято. Головою колгоспу обрано 30-тисячника тов. Молчанівського".

Дуже характеристична нотатка! Є в ній і визнання фактів безгосподарности та поганого керівництва в колгоспі, є й совєтська „демократія" (колгоспники „скинули" наставленого їм партією голову!) і ще раз „демократія" („обрали" присланого іншого комуніста). Розшифрувати цю нотатку не штука: призначений вищою інстанцією один партійний наганяч не справився з своїми завданнями, тож на його місце прислали другого з числа 30-тисячників — може він змусить колгоспників полюбити совєтську панщину.

З поточної преси можна було б назбирати дуже багато фактів перетасовування низових партійних робітників — за невміння керувати, за безгосподарність, за бюрократизм у керівництві, але годі шукати дописів про колгоспників, які не хочуть працювати в колгоспі.

В якій мірі занепокоєна партійна верхівка загрозливим становищем у колгоспах, свідчить окрема постанова Ради міністрів УССР з 25 вересня. У цій постанові, між іншим, читаємо: „Як встановлено перевіркою, в багатьох колгоспах і радгоспах ряду областей збирання городини (в постанові з-російська: овочів) провадиться вкрай незадовільно, через що городина перестигає і псується. Особливо нестерпний (!) стан із збиранням городини утворився в Запорізькій, Черкаській, Сумській і Тернопільській областях... Рада міністрів звертає увагу голів облвиконкомів Чернігівської, Житомирської, Київської, Сумської, Полтавської, Вінницької і Хмельницької областей на недопустимий стан з розгортанням копання картоплі, вивозу і здачі її на державні приймальні пункти..."

Як виходить з постанови ради міністрів, по всіх областях України стан у колгоспах восени цього року „нестерпний" і „недопустимий". І то не лише з помідорами, капустою чи буряками, а навіть з основним продуктом народного харчування — картоплею, якою Хрущов похвалявся забезпечити населення в найскоршому часі.

Рада міністрів у своїй постанові дає рецепту на всі колгоспні болячки. Але все це — паліятиви, і то вже давно й не раз випробувані безрезультатно. Не приваблять колгоспника до зненавидженої совєтської панщини і приобіцяні радою міністрів 10-15 відсотків від кількости зібраної ним городини та картоплі. А що цікаво, з-поміж інших рекомендацій, пропонує рада міністрів обласним виконавчим комітетам, „щоб виправити незадовільний стан — негайно залучити з міського населення потрібну кількість робочої сили і автотранспорту".

Після 25 років існування і озброювання колгоспів найновішою технікою, замкнулося коло саме в тій точці, з якої починалось, коли виганяли на село міських робітників і службовців, щоб показували українському селянинові, як треба працювати по-соціялістичному. Пригадати треба, що виганяли на роботу в селі міське населення і в проклятої пам'яти 1933-му році. Тоді також український селянин не хотів працювати.

Отак про колгоспні будні пізньої осени 1955 року, про нестерпний стан, що витворився в українському селі, дізнаємося ми не з уст жадібних сенсацій західніх кореспондентів та інших туристів, що воліють оглядати „універмаги" Москви і Києва, а з самої ж таки совєтської преси, що цього стану приховати не всилі.

В. С-ко

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ХУДОБА БЕЗ СИТОЇ І ТЕПЛОЇ ЗИМІВЛІ

На тему зимівлі колгоспної худоби вмістила „Радянська Україна" з 27 вересня передову статтю. Після довгого переліку „величезних досягнень" у підготові худобі теплої і ситої зимівлі читаємо: „Керівники Хмельницької, Волинської, Львівської і Станіславівської областей не можуть похвалитися високою продуктивністю худоби в колгоспах, пояснюючи це насамперед недостачею кормів. Колгоспи згаданих областей заготовили грубих кормів на зиму значно менше, ніж на той же час у минулому році. Хмельницька область стоїть на останньому місці в республіці в заготівлі сильосу. Плян заготівлі грубих кормів у багатьох областях зривається, а на колгоспних полях і досі лежить незібрана солома. Втрачається дорогий час, псуються цінні корми. В Запорізькій області майже на 30 тисячах гектарів ще не зібрано бадилля кукурудзи. Така сама картина спостерігається в Миколаївській, Херсонській та Одеській областях. В Сумській області роздільне збирання і сильосування кукурудзи по суті зірвано..." Свою статтю редактор „Радянської України" закінчує отакою меляхолійною констатацією: „Настала осінь. Небагато лишилося часу до зимових холодів..."

КОЛГОСПНІ „ЕНТУЗІЯСТИ"

„Колгосп імени Молотова на Одещині. Докраю переповнена контора. За столом сидить новообраний голова правління Федір Мищенко і, перегортаючи книгу обліку трудоднів, продовжує питати викликаних:

— Горпино Балабан, ви чому не ходите на роботу?

— У мене в дворі колгоспний склад.

— А ви, Теклю Криворучко, довго будете відсиджуватися вдома?

— Вдома я доглядаю телята з фарми.

— А ви, товаришко?

— В моїй коморі зберігається колгоспне зерно.

— А ви?

— У мене засипали кукурудзу.

— А ви ж як?

— У мене, бачите... як його... хемікати для всяких там шкідників. Дуст...

Багато дусту?

— Кілограмів з десять буде..."

Такого роду розмови, пише кореспондент „Радянської України", відбуваються в колгоспній конторі щодня. І відбуватимуться аж поки не розваляться колгоспи — додамо ми від себе. Бо люди не хочуть працювати на комуністичних панів і шукають усякої зачіпки, щоб від роботи в колгоспі викрутитись.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

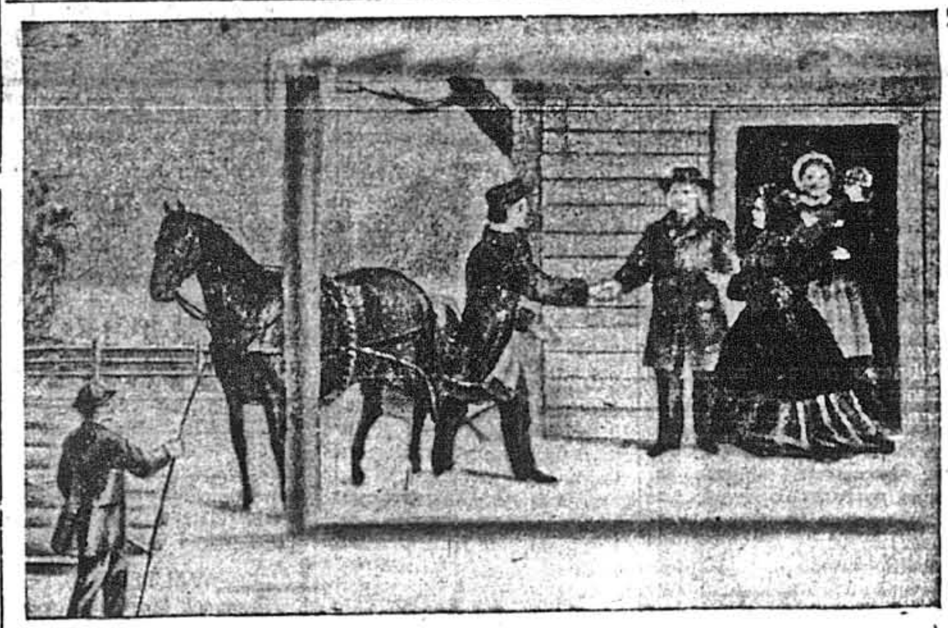
У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 26

о. П. Петруш, Ром	$ 5.00	Ю. Кузьма, Брентфорд	2.00
М. Галькевич, Стредфорд	5.00	П. Тимків, Гемилтон	2.00
І. Дерик, Керганксон	5.00	Г. Калистий, Судбурі	2.00
О. Чайківський, Монтреал	5.00	Т. Залеський, Торонто	2.00
М. С. Звонок, "	3.00	С. Цимбала, Бруклин	2.00
Т. Школяр, Нюарк	3.00	Я. Петрунів, Індіянополіс	2.00
В. Дувало, Торонто	3.00	М. Кончак, Гемтремк	2.00
П. Литвин, Торонто	3.00	А. Гондович, Кренфорд	2.00
М. Васюта, Торонто	3.00	Д. Васараб, Шикаґо	2.00
Г. Гис, Роземонт	3.00	Ю. Микитин, Гавстон	2.00
Д-р М. О. Головатий, Ґері	3.00	С. Сєрант, Ню Йорк	2.00
П. Гула, Шикаґо	3.00	П. Пшик, Соммервіл	2.00
Я. Курдидик, Ню Йорк	2.10	В. Семенюк, Ню Йорк	2.00
Л. Кобринський, Ляшін	2.00	М. Лозинський, Бостон	2.00
С. Грубий, Монтреал	2.00	Т. Вутрей, Бервік	2.00
М. Дзецюх, Сиракюз	2.00	О. Байко, Гемтремк	2.00
Г. Залізняк, Шикаґо	2.00	С. Довганчук, "	1.10
Т. Шпур, Вілкс Баре	2.00	О. Дидинюк, "	1.00
А. Смішко, Ню Йорк	2.00	Н. Литвиненко, "	1.00
М. Овіденко, Корнинґ	2.00	І. Керницький, "	1.00
Т. Балко, Глестонбюрі	2.00	Є. Демків, Ваукеґан	1.00
Т. Р. Романюк, Ню Гейвен	2.00	А. Качор, Вінепеґ	1.00
Ф. Гнип, Сиракюз	2.00	І. Бучацький, Шикаґо	1.00
Т. Березюк, Дітройт	2.00	А. Тарас, Олифант	1.00
Р. Цьолко, Боффало	2.00		
П. Калиновський, Балтімор	2.00	Разом	$ 120.20
Т. Тещук, Фила.	2.00	Раніше проголошено	$ 5,167.75
Б. Зорич, Торонто	2.00		
Н. Роґа, Ст. Аґате	2.00		
П. Тимчук, Торонто	2.00	Разом	$ 5,287.95

Я. СТЕЦЬКО ВЕРНУВСЯ З ФОРМОЗИ ДО ЕВРОПИ

Ярослав Стецько закінчив свої відвідини на Формозі і повернувся до Европи. В поворотній дорозі затримався в Гонґ-Конґу, де мав інтерв'ю з місцевою пресою. Він говорив про необхідність універсального фронту проти Росії і комунізму. Один день був у Сіямі, а згодом через Ранґун (Бірма), Калькуту, Карачі, Бейруд, Рим і Мадрид, повернувся до Европи.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Підготова Товариського З'їзду кол. студентів Львівських Високих кШіл.

Підготова Товариського З'їзду львівських Високошкільників, який відбудеться в Ню Йорку 1-го, 2-го і 3-го вересня 1956 р. йде повною парою. Численно напливають анкетні листки, розіслані літом на знані нам адреси кол. львівським студентам, а в них багато порад, пропозицій і нових ідей, які організаційний комітет бере під увагу.

У відповідь на запити повідомляється, що плянований З'їзд обіймає кол. студентів усіх Високих Шкіл Львова (Богословська Академія, Українські Тайні Високі Школи, Львівський Університет, Львівська Політехніка, Академія Ветеринарної Медицини, Висока Школа Закордонної Торгівлі, Педагогічний Інститут та Музичні і Мистецькі Школи академічного рівня).

Досвід виявив, що більше зацікавлення З'їздом та його ідеями виказують Вп. Товариші, які живуть поза Ню Йорком. Деякі з них заявили готовість допомогти Комітетові в організаційній праці. З приємністю повідомляємо про запрошення їх до Організаційного Комітету та про доручення їм організації Львівських осередків на місцях. Нові члени Організаційного Комітету: Д-р Білозор Володимир — Джерзі Ситі, Д-р Богачевський Євген — Омага, Небр., Дем'янчук Михайло — Мінеаполіс, Мінн., Левитський Богдан — Вофало, Мгр. Ничай В. — Шикаго, Ілл., мгр. Романенчук Богдан — Филаделфія, Романюк Іван — Вінніпеґ, Канада.

До співпраці зголосилися теж: Мгр. Бачинська Марія — Филаделфія, Інж. Гладишовський Александер — Ню Йорк, Інж. Гриньох Володимир — Бронкс, Н. Й., о. Мудрий Любомир — Вофало, Д-р Парфанович Софія — Дітройт, о. Шпитковський Ігор — Вінніпеґ, Канада.

Загальним признанням втішається мета З'їзду, а саме видання англійською мовою джерельної праці про Львів. Від Організаційного Комітету цією справою займається проф. Д-р Юрій Фединський, який вже нав'язав контакт з компетентними українськими вченими в справі виготовлення редакційного матеріялу на історичні, економічні й культурні теми.

Ця англомовна праця про Львів, у виді багато ілюстрованої книжки, матиме за пляном Д-ра Фединського приблизно 300 сторін друку на дуже доброму папері і буде оформлена на зразок найновіших американських публікацій.

В програму З'їзду, в загальному входитиме: Богослуження, Академічна Сесія, та спільна трапеза учасників З'їзду. Академічна Сесія відбудеться під проводом Сеньйорату в авлі Колумбійського Університету при участі представників Американських Високих Шкіл. Організація Сеньйорату і підготовка Академічної Сесії є в руках Вп. Д-ра Романа Осінчука.

З ініціятиви Організаційного Комітету плянуються теж в часі З'їзду в Ню Йорку:

1. Репрезентативна театральна вистава та

2. Літературно-Мистецька виставка творів львівських мистців і письменників, як рівнож фотовиставка на львівські теми. (Тому що в наших умовинах можна числити тільки на приватні збірки, проситься зголошувати до виставки картини, скульптуру, графіку, наукові та літературні твори і як-найбільше фотознимок на львівські, зокрема академічні теми).

До 15-го жовтня 1955. вплатили на організаційний фонд: Р. Осінчук $50; по $25: В. Богачевський, І. Гутникевич, М. Макарушкова, Я. Стецьків, Р. Стефанюк; по $20: Р. Баранський, М. Кобринська; по $10: о. В. Андрушків, І. Зварун, О. Калинова, Р. Керницький, Р. Кіцай, Н. Ковалева, М. Саноцький, В. Сіяк, В. Стрілецький, В. Федорців, М. Яримович; по $5: о. М. Баранецький, . Демидчук, О. Дудас, Р. Залуцький, Ю. Коссовський, Ю. Мовчан, о. Л. Мудрий, . Парфанович, М. Слиш, о. А. Стеранка, Р. Щульова; по $3: В. Кутний, М. Пежанський, Б. Чехут; Д. Кузик $2.

Крім цього вплинуло на видавничий фонд $25 та на рахунок участи в З'їзді $37.

Організаційний Комітет докладає всіх заходів, щоб З'їзд стягнув як-найбільше кол. львівських високошкільників, бо весь дохід призначений на видання англомовної праці про Львів.

Не зважаючи на поважні напливи зголошень, треба ствердити, що дуже багато кол. львівських „академіків" ще не відгукнулося. Просимо їх дуже посвятити кілька хвилин часу і прислати нам на карточці свою адресу. Заявляємо теж, що радо вітаємо на нашому З'їзді громадян, які не мали щастя бути львівськими високошкільниками, але яким є дорогий Львів — це наше чудове, незабутнє місто... На бажання вишлемо їм сердечне запрошення на З'їзд.

З особливим проханням звертається Комітет до тих Вп. Пань і Панів, які одержали вже заклик і запрошення на З'їзд, щоб переслали як-найшвидше виповнений анкетний листок, використовуючи для цього переслану їм (оплачену) коверту.

Адреса Комітету:
Convention of Lviv University Alumni,
140-142 Second Ave.,
New York 3, N. Y., U.S.A.

Ютика, Н. Й.

Річні збори 57-го Відділу Союзу Українок Америки

У неділю, 16-го жовтня, відбулися річні збори місцевого відділу Союзу Українок Америки. Про проведену протягом року роботу детальний звіт подала голова відділу п. Ярослава Томач. Головними напрямними роботи були: допомога матерям у вихованні дітей, шляхом організування дитячих імпрез та допомога нашим залишенцям в Европі. Відділ відзначив 70-річчя жіночого руху. Голова зборів п. Євгенія Єржківська відмітила дружню роботу всіх членкинь, чому й були значні досягнення в роботі минулого року. Всі референтки допомагали в роботі одна одній, але окрему подяку за роботу треба висловити керівникові жіночого хору п. Олені Кокодинській, магістрові Зиновію Савицькому за постійний музичний провід під час всіх імпрез та п. З. Рожанківській за організацію виступу пластунів м. Сиракюз з п'єсою: „В чужому пір'ї". Після обговорення звіту й уділення абсолюторії уступаючій управі, була обрана нова управа в такому складі: голова відділу — п. Марія Когутяк, заступник голови — п. Євгенія Єржківська, секретар — п. Володимира Яцкова, організаційний референт — п. Романа Гарбовська, реф. сусп. опіки — п. Марія Вігак, виховний реф. — п. Теодосія Савицька, культурно - освітній реф. — п. Ярослава Томач, імпрезовий реф. — п. Юлія Дядик та касир — п. Олівія Яцківська. Новій управі збори рекомендували звернути головну увагу на національне виховання дітей та на допомогу нашим людям, що знаходяться в Европі. Було б дуже побажаним організувати дитячу світлицю. Щасти ж, Боже, новій управі в майбутній роботі!

С. С.

ВСЯЧИНА

РЕКОРДОВО ВЕЛИКА ЛЬОДОВА-ГОРА КОЛО ГРЕНЛЯНДІЇ

Моряки криголома „Вествінд" побачили коло берегів Гренляндії недалеко місцевости Туле надзвичайно велику льодову гору, довгу на три чверті милі, а широку на пів милі. Вона була висока 650 стіп. Капітан корабля Генрі Дж. Столфі заявив, що це найбільша льодова гора в цьогорічному сезоні.

СЛОН — ВИСОКИЙ НА 42 ЦАЛІ

Всі ми призвичаєні бачити великих слонів. Але в Лос Анджелес, Каліфорнія, тренують слона - карлика, який є високий тільки на 42 цалі і важить стільки, що деяка груба людина, бо тільки 300 фунтів. Його спровадили до ЗДА і тут тренують його до виступів в цирку. Кормлять цього слоника молоком, яйцями та всякими кашами. Найцікавіше те, що він вже більше не росте.

ЗБЕРІГАННЯ ХАРЧІВ АТОМОВОЮ ЕНЕРГІЄЮ

Д-р В. Р. Лівінґстон, один з директорів „Атомік Енерджі оф Кенада", заповідає, що незадовго канадійці матимуть спроможність користуватися харчами, збереженими при допомозі атомової енергії.

„Помітний є поступ в експериментах з атомічним очищуванням, яке вможливить збільшення харчових запасів на 20 разів більше від усяких дотеперішніх систем" — заявив цей технічний асистент директора хемії й металюрґії в державній атомовій фабриці в Чок Рівер.

Згадані експерименти мають на меті прослідити можливості використання йонізуючої радіяції для винищування мікро-організмів, які спричинюють псуття харчів.

(„К. С.")

ШПИТАЛЬ НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧІ

Муз Фекторі — це оселя з 1,000 мешканців на острові серед ріки Абітібі, недалеко від місця, де вона вливається до затоки Джеймса. Початково це була тільки торговельна станиця компанії Гадсон Бей.

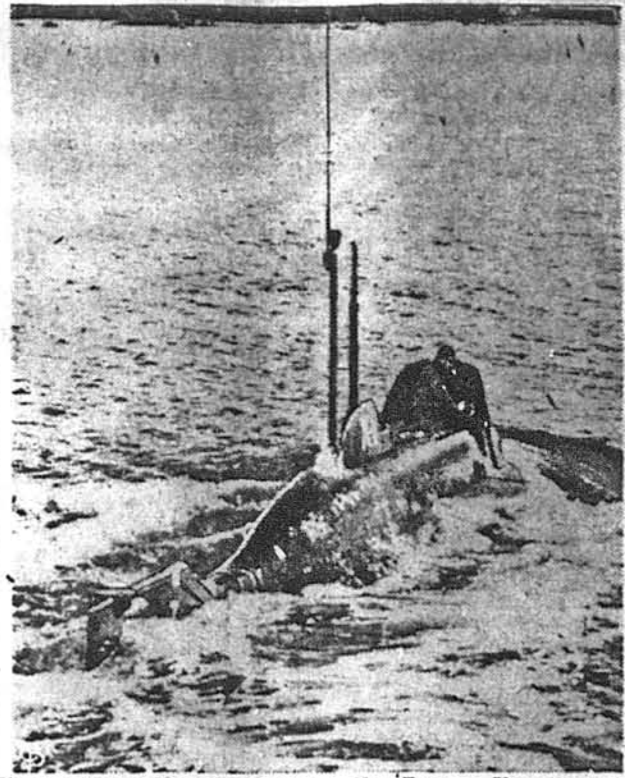
Сьогодні в Муз Фекторі є другий щодо величини в Канаді індіянський шпиталь, заснований з метою поборювання туберкульози серед індіян й ескімосів, які живуть на похмурих неродючих землях вздовж Гудсонової затоки.

Шпиталь посідає 200 ліжок і затруднює 230 працівників, з яких 105 осіб це медична обслуга. Індіяни й ескімоси радо співпрацюють в боротьбі проти туберкульози, на яку вони особливо вразливі, коли залишають свій традиційний спосіб життя.

Недавно запевнено їм новий рід медичної обслуги: група з трьох докторів торонтського Шпиталю для Хворих Дітей відвідала Муз Фекторі в рямцях акції Онтерійського Товариства для Дітей - Інвалідів. Ці спеціялісти в лікуванні дитячих недуг оглядали 63 пацієнтів, з яких багато привезено до шпиталю на той час літаками або човнами з околиць віддалених на сотні миль. Торонтські лікарі згодом подали до відома, що їм вдалося поліпшити стан пацієнтів у дійсно вдоволяючій кількості випадків.

(„К. С.")

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

Командування фльоти почало в Ню Лондон, Конн. спроби із першим ліліпутним, 25-тонновим підводним човном — Ю.С.С.Х-І, що має відігравати велику ролю в обороні пристаней і прибережних інсталяцій. Залога такого човна складається з чотирьох моряків.

БОРИС АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ

(Закінчення зі стор. 2).

жуазною національною ідеєю, Антоненко-Давидович, власне, прагне якоїсь синтези, що, все ж, дала б перемогу його національним ідеалам... Націоналізм Антоненка-Давидовича є сучасніший, ніж патріотизм старих просвітян... Він поєднує свій модерний волюнтаристичний націоналізм із культивуванням старого, вічного, незмінного в людях і природі"...

Далі С. Щупак звертає свою увагу на оповідання „Печатка" і пише про нього так: „В інших творах із циклу національної тематики він (Антоненко-Давидовоч) доходить навіть до того, що ідеалізує реакційне минуле... Справді, чи не заслуговує на особливу увагу нашої критики те, що після „Смерти" Антоненко-Давидович пише оповідання „Печатка", в якому вертається до періоду 1917 р., вертається лише для того, щоб проспівати кілька дитирамбів за „національну ідею"... Основну тенденцію цього твору критик бачить в „змалюванні епізоду боротьби з большевиками за Україну... Він дає образ українця-робітника, надзвичайно симпатичного робітника, що бореться „за Україну" проти большевиків... За Україну вони, оці просвітянські агітатори, борються, а навколо — „чужі й неприємні большевицькі солдати," „брудна, заросла довгими бородами, немита, вошива солдатня". Розмовляють вони, звичайно, всі русскою мовою... „Салдата, як червоний плащ бугая на Кориді, дратувала українська мова"... Отже, після „Смерти" автор дає оповідання, щоб — уже не на ґрунті „симбіозу", а через протиставлення — віддати перевагу націоналізму перед большевизмом".

Про збірку „Землею українською" Щупак пише: „Антоненко-Давидович окремими образами, символами й метафорами досить прозоро натякає „на сумну долю" українського народу... Та ми зустрічаємо серед подорожніх вражень і такі місця, де автор не вдається до жадних метафор і символів, а просто, і навіть синтетично, висловлює своє ставлення до дійсности. У характеристичній для його манері ліричній кінцівці раптово виголошує таке: „Дивна, справді, наша історична доля: зо всіх буйних літ, що ураганами пролетіли через наш степ, нам лишились у спадщині самі тільки хрести та могили"...

Здається, ясно і недвозначно... „Він ладен запроваджувати „зайві рефрени", „зловживати" літературними нормами, аби висловити перед читачем свої погляди певніше, аби договорити те, що йому не вдається висловити через художні образи".

Така критика в умовах совєтської дійсности була рівнозначною з поліційним доносом, була присудом над долею і життям письменника. Антоненко-Давидович і його твори були вилучені і знищені так само, як знищено ціле покоління українських патріотів — письменників і діячів української культури 20-х років.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В СВОБОДІ!

НАШІ ТРУБАДУРИ І ТРУВЕРИ В АМЕРИЦІ

В той час, як наша українська народна пісня може похвалитися найкращим зображенням народної музичної творчости і займає чи не передове місце в світі, то, на жаль, легка танкова музика у протилежності до інших культурних народів, залишається по заду. Валтарович, Козак (Євген) і Кос-Анатольський, які хоч і намагалися створити щось оригінальне, то все ж таки в їх композиціях вичувається деяке наслідування західньо - европейських композиторів цього жанру.

Вичувається також великий вплив польських композиторів: Дана, Варса, Петербурського, Каташка, Юранда, Еріяна та ін.

Всі ансамблі, які досі появилися на нашому обрії, не творили, на жаль, нічого оригінального. Все це були тільки спроби і намагання (чоловічий секстет Юстона, квінтет Євгена, квартет під кер. О. Курочко, жін. квартет „Вогема" — у Львові і на еміґрації жін. квартет „Вогема", „Роксоляники", „Солові").

Та вже з прикрістю треба ствердити, що сьогоднішні наші композитори легкої музики не шукають за новим напрямом, а пірнули в старому архіві. (Американці, напр., під цим оглядом добились до вершин).

Беручи до уваги, в яких обставинах взагалі твориться всяке наше мистецтво, все ж таки поява кожного такого ансамблю сприймається публікою з радістю і великою приємністю.

В Америці два роки тому Ю. Лаврівський, б. пісенькар „Веселого Львова" створив чоловічий квартет „Трубадури". З ними зробив він одно турне по Америці і накрутив декілька платівок, з яких найбільше популярна пісня „Дві зіроньки" В. Тритяка (текст і музика) — аранжована В. Божиком.

Крім „Трубадурів" є ще в нас чоловічий квартет „Розвага", який покищо проявив себе тільки на платівках. Найкращою з них є „Сон", танґо Є. Козака.

Є ще мішаний квартет під керівництвом Романа Левицького (соліст Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка) і оригінальний тим, що виступає він у супроводі бандур.

Про наймолодший, але найсильніший своїм складом чол. квартет „Веселі Волокити" (я все ж таки далі є проти цієї назви), які виступлять в Ню Йорку дня 20 листопада ц. р., я вже писав у „Свободі" з дня 28 травня 1955 р.

Яр. Климовський

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

УВАГА! БРУКЛИН, Н. Й.
Відділ ч. 158, УНСоюзу

З огляду на тяжку недугу відділового секретаря, п. М. Ваглая, прохаємо членів приносити вкладки до Українського Національного Дому, 216 Grand St. Brooklyn, N. Y. Вкладки будемо відбирати від 6 до 8 години вечорами.

Юліян Павчак,
Предсідник Відд. 158

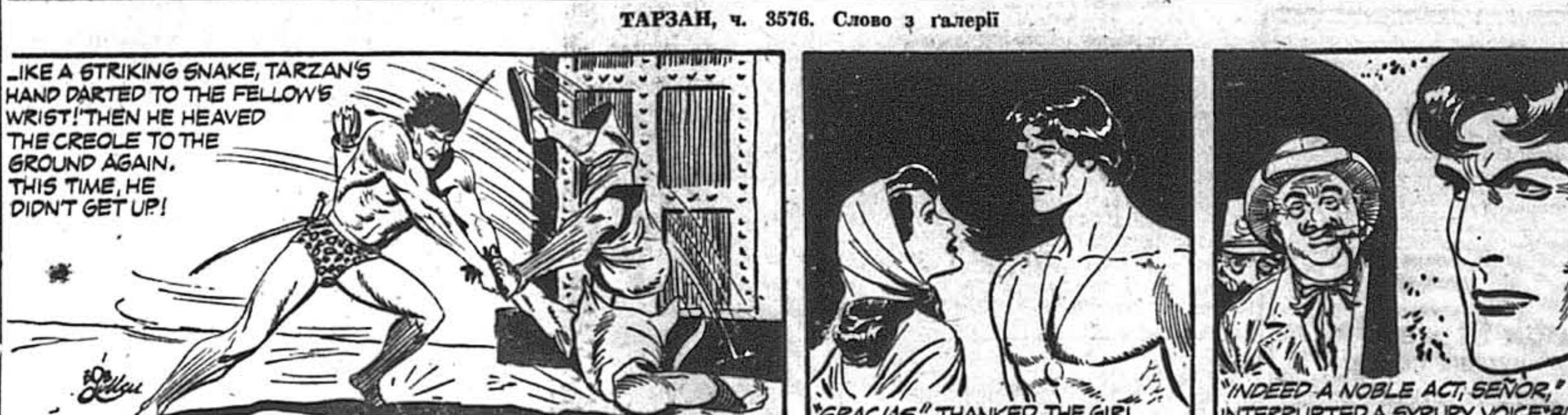
Посмертна Згадка

ІВАН ПІДГОРЕЦЬКИЙ, член Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 156 УНСоюзу в Честер, Па., помер по короткій недузі 25-го жовтня в 55 р. життя. Покійний походив зі села Брусно Нове, пов. Любачів, Зах. Україна. Вступив до Союзу 1943 р. Полишив в смутку дружину Теклю і доньку Юлію. Похорон відбувся 29-го жовтня із Укр. Православної Церкви Преч. Діви Марії при участи Родини, Членів і Знайомих на вічний спочинок на цвинтар на Lawn Craft Cemetary. — В. Й. П.!

В. Новак, секр.

ТАРЗАН, ч. 3576. Слово з ґалерії

Немов нападаюча змія, Тарзанова рука вчепилася в зап'ясток напасника. А тоді він кинув креола ще раз на землю. Цим разом він вже не встав.

— Щира вдяка, — промовила дівчина. — Ви — чудовий!

— Дійсно шляхетний вчинок, сеньйоре! — вмішався глузливий голос. — Алеж чи не є це нещастя, що людина не живе?